

УДК 37. 013.83:377/378-058.17

ОЛЕНА ЖИЖКО, доктор педагогічних наук, доцент
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України
Адреса: вул. М. Берлінського, 9, м. Київ, 04060, Україна
E-mail: eanatoli@yahoo.com

ПСЛЯДИПЛОМНА ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА У МЕКСИЦІ

АНОТАЦІЯ

Стаття є результатом наукового порівняльно-педагогічного дослідження, метою якого було виділення основних ознак післядипломної професійно-педагогічної освіти у Мексиці. Автором встановлено, що післядипломна професійно-педагогічна освіта надається у Мексиці державними і приватними установами різних типологічних профілів: університетами, автономними університетами, технологічними університетами, технологічними інститутами, дослідницькими установами, установами післядипломної освіти, вищими педагогічними школами. У процесі здійсненого порівняльно-педагогічного дослідження виявлено також, що, попри спільні цілі, державні й приватні ВНЗ здійснюють післядипломну педагогічну освіту за різними організаційно-процесуальними схемами. Автор виділяє такі основні характеристики післядипломної професійно-педагогічної освіти у Мексиці: відносно нещодавнє започаткування перших програм (70-ті роки ХХ ст.); стрімкий розвиток післядипломної професійно-педагогічної освіти у 80–90-х роках ХХ ст.; відносна рівномірність її розподілу між державними (61,1 %) і приватними (39,9 %) ВНЗ; ретельний нагляд державних органів освіти за якістю програм шляхом періодичного оцінювання; різноманітна тематична спрямованість програм; низькі показники кількості випускників, які отримали диплом, тощо.

Ключові слова: післядипломна професійно-педагогічна освіта; система освіти Мексики; державна політика у сфері післядипломної освіти; державні і приватні ВНЗ, що надають післядипломну професійно-педагогічну освіту.

ВСТУП

У нових історичних умовах глобалізації з'являються нові орієнтири і розробляються підходи до вивчення педагогічного досвіду за кордоном (у Німеччині, Італії, Іспанії, Туреччині, США, Китаї, Франції, Великій Британії та ін.). Аналіз джерел засвідчив, що впродовж останніх десятиліть вітчизняні науковці активно здійснювали порівняльно-педагогічні дослідження у галузі професійної освіти (Н. Бідюк, Т. Десятов, О. Заболотна, А. Каплун, І. Ковчина, Т. Кошманова, В. Кудін, Н. Лавриченко, М. Лещенко, О. Локшина, О. Матвієнко, Н. Мукан, Н. Ничкало, О. Огієнко, А. Сбруєва, Н. Сейко, Л. Пуховська, Т. Чувакова та ін.).

Вважаємо, що дослідження накопиченого досвіду організації післядипломної професійно-педагогічної освіти у Мексиці сприятиме створенню самобутньої національної освітньої структури, яка відповідала б вітчизняним традиціям і, водночас, увібрала б у себе все нове, що напрацьовано в останні десятиліття в цій країні.

Зазначимо, що післядипломна професійно-педагогічна освіта (ісп. – los estudios de posgrado en educación) у Мексиці започаткована у 70-х рр. ХХ ст. з відкриттям перших програм зі спеціальності та магістратур із педагогіки у Національному автономному університеті Мехіко (Universidad Nacional Autónoma de México – UNAM), а також

створенням Національної ради науки і техніки (Consejo Nacional de Ciencia y Tecnología – CONACYT).

З метою надання неформальної професійної педагогічної освіти власним викладачам 1970 року в Національному автономному університеті Мехіко було відкрито Дидактичний центр (Centro de Didáctica) та Відділ нових методів навчання (Comisión de Nuevos Métodos), а вже у 1975–1977 роках започатковано програму зі спеціальності «Педагогіка вищої школи» (Programa de Especialización para la Docencia); наприкінці 70-х років ХХ ст. з'явилися перші магістратури: з педагогічних наук та з педагогіки вищої школи [4, с. 35–36].

Взагалі у 70-х роках ХХ ст. післядипломна освіта (спеціальність, магістратура і докторантура) надавалася в Мексиці у 226 програмах 13 ВНЗ, всього її набувало 5763 студенти (2,6% від загальної кількості студентів системи вищої освіти країни). Проте вже у 80-х роках ХХ ст. матрикула післядипломної освіти зросла у п'ять разів (42654 студенти), а кількість ВНЗ, які її пропонували, у сім разів (152 ВНЗ і 1604 програми). У 90-х роках ХХ ст. ця тенденція продовжилася [5].

Слід зазначити, що таке невиважене й незаплановане зростання програм зі спеціальностей, магістратур і докторантур взагалі і особливо стосовно педагогічної освіти у 80–90-х роках ХХ ст. зокрема пояснюється новими вимогами до викладачів ВНЗ, які повинні мати якнайменше диплом магістра для того, щоб працювати у ліценціаті. Однак поява такої великої кількості програм післядипломної освіти не завжди забезпечувала їх якість, тому 1991 року Національною радою науки і техніки був створений перелік програм післядипломної освіти високої якості (Padrón de Posgrados de Excelencia), до якого надійшли лише відділи, що пройшли особливе оцінювання експертів Міністерства народної освіти та на розвиток яких виділяється спеціальне державне фінансування [6, с. 158].

Деякими критеріями оцінювання стали кількість викладачів із науковим ступенем доктора наук та з членством у Національній системі наукових дослідників (Sistema Nacional de Investigadores – SNI); кількість повних та неповних викладацьких ставок; кількість науково-дослідних груп, зареєстрованих у Міністерстві народної освіти, та ступінь їх накової продуктивності, кількість випускників, які отримали диплом тощо. Важливо пояснити, що у системі освіти Мексики існують два документи, які свідчать про отримання вищої або післядипломної освіти: довідка-сертифікат із переліком предметів та оцінками (certificado) і диплом (título). Зазвичай при прийнятті на роботу вимагається тільки довідка-сертифікат, тому більшість випускників не оформлюють диплом. Відтак, при акредитації ВНЗ використовуються два параметри: кількість випускників та кількість випускників, які отримали диплом.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою наукового порівняльно-педагогічного дослідження, результати якого представлені у цій статті, було виділення основних ознак післядипломної професійно-педагогічної освіти у Мексиці.

ТЕОРЕТИЧНА ОСНОВА ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Визначення переваг та особливостей післядипломної професійно-педагогічної освіти у Мексиці вимагає використання методів порівняльної професійної педагогіки (Н. Бідюк, Т. Десятов, В. Кудін, Н. Ничкало, О. Огієнко, А. Сбруєва, Л. Пуховська та ін.). Необхідність вивчення зарубіжного досвіду з метою модернізації вітчизняної системи післядипломної професійно-педагогічної освіти зумовлена такими факторами:

а) соціально-економічними вимогами забезпечення реформування системи післядипломної професійно-педагогічної освіти в умовах глобалізації всіх процесів у суспільстві на основі вивчення та використання досвіду зарубіжних країн;

б) необхідністю розширення теоретико-методологічного обґрунтування подальшого розвитку підготовки педагогічних кадрів з урахуванням досягнень професійної педагогіки зарубіжних країн;

в) завданнями поглиблення традиційних і розробкою нових педагогічних підходів до вирішення проблем гуманізації, інтелектуалізації та гуманітаризації післядипломної професійно-педагогічної освіти;

г) необхідністю збагачення навчально-організаційних форм післядипломної професійно-педагогічної підготовки кадрів на основі дослідження зарубіжного досвіду;

д) нагальною потребою розробки нового інструментарію теоретичного пізнання у сфері порівняльної професійно-педагогічної педагогіки [1, с. 35–41].

Робота була виконана з використанням критико-діалектичного підходу та наукових методів аналізу, синтезу, порівняння й узагальнення, необхідних для вивчення оригінальних текстів та офіційних документів, організації досліджуваного матеріалу і його викладу.

РЕЗУЛЬТАТИ

Здійснене нами порівняльно-педагогічне дослідження показало, що післядипломна професійно-педагогічна освіта в Мексиці набула масового характеру, починаючи з 1984 р., коли всі педагогічні школи (*normales*) країни набули статусу ВНЗ (до 1984 р. більшість педагогічних шкіл надавали тільки неповну вищу освіту (професійно-технічну)) та почали, окрім неповної вищої освіти (професійно-технічної), надавати також повну вищу (ліценціат) та післядипломну (магістр, доктор) освіту.

Окрім державних педагогічних шкіл, розвитку післядипломної професійно-педагогічної освіти сприяли Національний автономний університет Мехіко (*Universidad Nacional Autónoma de México – UNAM*), Національний політехнічний інститут (*Instituto Politécnico Nacional – IPN*), Автономний університет Ньево Леон (*Universidad Autónoma de Nuevo León – UANL*), Вищий інститут освітніх наук штату Мехіко (*Instituto Superior de Ciencias de la Educación del Estado de México – ISCEEM*), Мічоаканський інститут освітніх наук (*Instituto Michoacano de Ciencias de la Educación – IMCED*), Міждисциплінарний центр педагогічних досліджень та технологій в освіті Керетаро (*Centro Interdisciplinario de Investigación y Docencia Tecnológica de Querétaro – CIIDET*), Автономний університет штату Морелос (*Universidad Autónoma del Estado de Morelos – UAEM*), Університет Гуанахуато (*Universidad de Guanajuato*), Автономний університет Керетаро (*Universidad Autónoma de Querétaro*), Веракрузький університет (*Universidad Veracruzana*), Національний педагогічний університет (*Universidad Pedagógica Nacional – UPN*), Тамауліпський інститут педагогічних досліджень і проблем викладання (*Instituto Tamaulipeco de Investigación Educativa y Desarrollo de la Docencia*), Технологічний інститут Монтеррей (*Instituto Tecnológico de Estudios Superiores de Monterrey*), Західний технологічний інститут (*Instituto Tecnológico de Estudios Superiores de Occidente – ITESO*), Ібероамериканський університет (*Universidad Iberoamericana*), Університет Гвадалахари (*Universidad de Guadalajara – UdeG*), Автономний університет Сакатекаса (*Universidad Autónoma de Zacatecas – UAZ*), Університет Сонори (*Universidad de Sonora*), Автономний університет Сіналоа (*Universidad Autónoma de Sinaloa – UAS*), Автономний університет Дуранго (*Universidad Autónoma de Durango – UAD*) та інші (табл. 1).

Взагалі післядипломна професійна педагогічна освіта надається в Мексиці вищими педагогічними школами Міністерства народної освіти, автономними університетами (незалежними від Міністерства освіти, які фінансуються федеральним урядом та урядами штатів) та приватними інституціями. Розглянемо надалі на прикладах Центру підвищення кваліфікації вчителів Міністерства народної освіти, Автономного університету Сакатекаса, Національного педагогічного університету, Технологічного інституту Монтеррей та Автономного університету Дуранго основні характеристики післядипломної професійної педагогічної освіти.

Таблиця 1

Вищі навчальні заклади Мексики, в яких пропонується ліценціат, магістратура, докторантура з педагогіки

Назва ВНЗ		Спеціальність
іспанською мовою	українською мовою	
1	2	3
1. La Universidad Nacional Autónoma de México (UNAM)	Національний автономний університет Мехіко	«Педагогіка вищої школи», «Історія та теорія педагогіки», «Технології в освіті», «Освітні науки»
2. Instituto Politécnico Nacional (IPN) a través del Departamento de Investigación Educativa (DIE)	Національний політехнічний інститут	«Історія та теорія педагогіки», «Дидактика викладання у вищій школі», «Технології в освіті», «Освітні науки»
3. Universidad Autónoma de Nuevo León (UANL)	Автономний університет Нуево Леон	«Історія та теорія педагогіки», «Дидактика викладання у вищій школі»
4. Instituto Superior de Ciencias de la Educación del Estado de México (ISCEEM)	Вищий інститут освітніх наук штату Мехіко	«Дидактика викладання у вищій школі», «Освітні науки»
5. Instituto Michoacano de Ciencias de la Educación (IMCED)	Мічоаканський інститут освітніх наук	«Дидактика викладання у вищій школі», «Освітні науки»
6. Centro Interdisciplinario de Investigación y Docencia Tecnológica de Querétaro (CIIDET)	Міждисциплінарний центр педагогічних досліджень та технологій в освіті Керетаро	«Дидактика викладання у вищій школі», «Технології в освіті»
7. Universidad Autónoma del Estado de Morelos (UAEM)	Автономний університет штату Морелос	«Дидактика викладання у вищій школі»
8. Universidad de Guanajuato	Університет Гуанахуато	«Освітні науки»
9. Universidad Autónoma de Querétaro	Автономний університет Керетаро	«Дидактика викладання у вищій школі», «Менеджмент освіти»
10. Universidad Veracruzana	Верacruzький університет	«Дидактика викладання у вищій школі»

Продовження таблиці 1

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
11. Escuela Normal Superior del Estado de Baja California Sur	Вища педагогічна школа штату Південна Баха Каліфорнія	«Дидактика викладання у початковій та середній школі»
12. Benemérita y Centenaria Escuela Normal del Estado de San Luis Potosí	Вища педагогічна школа штату Сан Луїс Потосі	«Дошкільна освіта», «Спеціальна освіта», «Дидактика викладання у початковій та середній школі»
13. Universidad Pedagógica Nacional (UPN)	Національний педагогічний університет	«Гендерні проблеми в освіті», «Дидактика викладання у початковій та середній школі», «Педагогічне втручання»
14. Instituto Tamaulipeco de Investigación Educativa y Desarrollo de la Docencia	Тамауліпський інститут педагогічних досліджень і проблем викладання	«Дидактика викладання у вищій школі», «Технології в освіті», «освітні науки»
15. Instituto Tecnológico de Estudios Superiores de Monterrey (a través de su Universidad virtual vía satélite en todos sus <i>campus</i> del país)	Технологічний інститут Монтеррей	«Технології в освіті», «Освітні науки», «Менеджмент освіти», «Педагогічні інновації»
16. Instituto Tecnológico de Estudios Superiores de Occidente (ITESO)	Західний технологічний інститут	«Технології в освіті», «Освітні науки», «Менеджмент освіти», «Дидактика викладання у початковій та середній школі»
17. Universidad Iberoamericana	Іberoамериканський університет	«Технології в освіті», «Освітні науки», «Менеджмент освіти»
18. Universidad de Guadalajara (UdeG)	Університет Гвадалахари	«Освітні науки», «Історія та теорія педагогіки»
19. Universidad Autónoma de Guadalajara (UAG)	Автономний університет Гвадалахари	«Дидактика викладання у вищій школі», «Технології в освіті», «Освітні науки»
20. Instituto de Ciencias y Estudios Superiores de Tamaulipas (ICEST)	Інститут наукових досліджень Тамауліпаса	«Технології в освіті», «Освітні науки», «Менеджмент освіти»
21. Universidad Autónoma de Zacatecas (UAZ)	Автономний університет Сакатекаса	«Історія та теорія педагогіки», «Технології в освіті», «Освітні науки», «Комунікація в освіті», «Викладання у вищій школі та інституційні процеси», «Освітня політика»

Продовження таблиці 1

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
22. Universidad de Sonora	Університет Сонори	«Освітні науки», «Менеджмент освіти»
23. Universidad Autónoma de Sinaloa (UAS)	Автономний університет Сіналоа	«Освітні науки»
24. Normales superiores	Вищі педагогічні школи	«Дошкільна освіта», «Спеціальна освіта», «Дидактика викладання у початковій та середній школі»
25. Centros de Actualización del Magisterio (CAM) de la SEP	Центри підвищення кваліфікації вчителів Міністерства освіти Мексики	«Дошкільна освіта», «Спеціальна освіта», «Дидактика викладання у початковій та середній школі»
26. Universidad Autónoma de Durango (UAD)	Автономний університет Дуранго	«Педагогічні інновації», «Технології в освіті», «Освітні науки», «Дидактика викладання у початковій та середній школі»
27. Universidad Interamericana para el Desarrollo (UNID)	Міжамериканський університет розвитку	«Педагогічні інновації», «Технології в освіті», «Освітні науки», «Менеджмент освіти»
28. Escuela Superior de Pedagogía (ESP)	Вища педагогічна школа	«Дошкільна освіта», «Спеціальна освіта», «Дидактика викладання у початковій та середній школі»
29. Instituto de Ciencias, Humanidades y Tecnologías de Guanajuato (ICYTEG)	Інститут наук і технологій Гуанахуато	«Дидактика викладання у вищій школі», «Технології в освіті», «Менеджмент освіти»
30. Instituto de Ciencias, Humanidades y Tecnologías de Zacatecas (ICYTEZ)	Інститут наук і технологій Сакатекаса	«Педагогічні інновації», «Технології в освіті»
31. Instituto Mexicano de Estudios Pedagógicos A.C. (IMEP)	Мексиканський інститут педагогічних досліджень	«Педагогічні методи»
32. Escuela Normal Superior de Ciudad Madero, A. C. (ENSCd.M)	Вища педагогічна школа Сьюдад Мадеро	«Дошкільна освіта», «Спеціальна освіта», «Дидактика викладання у початковій та середній школі»
33. Universidad Pedagógica de Durango	Педагогічний університет Дуранго	«Дошкільна освіта», «Спеціальна освіта», «Дидактика викладання у початковій та середній школі»

Джерело: розроблено автором на базі вивчення навчальних планів і програм ВНЗ Мексики.

Вивчення документів Міністерства народної освіти Мексики мовою оригіналу показало, що основною метою післядипломної професійної педагогічної освіти вважається теоретична, методична, наукова підготовка педагогічного персоналу різних освітніх рівнів [8, с. 63].

Зазначимо, що післядипломна професійна педагогічна освіта є складником системи вищої освіти, організацією якої опікується Державна комісія з планування вищої освіти (Comisión Estatal de Planeación de la Educación Superior – COEPES), Національна комісія з планування вищої освіти (Comisión Nacional de Planeación de la Educación Superior – CONPES) і Національна система постійного планування вищої освіти (Sistema Nacional de Planeación Permanente de la Educación Superior – SINAPPES). Вищі навчальні заклади повинні пройти Акредитаційну раду вищої освіти (Consejo para la Acreditación de la Educación Superior – COPAES), після чого вони фінансуються Інвестиційним фондом для акредитованих програм (Fondo de Inversión para Programas Evaluados y Acreditados – FIUPEA). Оцінка якості освіти у ВНЗ здійснюється Міжінституційними комітетами з оцінки (або евалюації) вищої освіти (Comités Interinstitucionales de Evaluación de la Educación Superior – CIEES) і Національним центром з оцінювання вищої освіти (Centro Nacional de Evaluación para la Educación Superior – CENEVAL) [9].

71,1 % загальної кількості (більше ніж 5300) державних і приватних установ різних типологічних профілів (університетів, автономних університетів, технологічних університетів, технологічних інститутів, дослідницьких установ, установ післядипломної освіти, вищих педагогічних шкіл) системи вищої освіти Мексики готує магістрів і тільки 7 % – докторів [2].

Важливо звернути увагу на те, що, попри спільні цілі, державні й приватні ВНЗ здійснюють післядипломну педагогічну освіту за різними організаційно-процесуальними схемами. Крім того, серед державних ВНЗ також існують вагомі розбіжності. Так, програми магістратур і докторантур вищих педагогічних шкіл Міністерства народної освіти (однією з яких є Центр підвищення кваліфікації вчителів Міністерства народної освіти), а також Національного педагогічного університету спрямовані винятково на дидактичні проблеми викладання у школі, тоді як післядипломна педагогічна освіта, що надається в автономних університетах (одним із них є Автономний університет Сакатекаса), має соціально-педагогічну спрямованість [3]. Аналіз цих програм показав, що одним з основних напрямів їх науково-дослідних проектів є детальне вивчення існуючих педагогічних моделей та розгляд проблем викладання у соціально-критичній перспективі.

Однак, незважаючи на такі розбіжності, Центр підвищення кваліфікації вчителів Міністерства народної освіти, Національний педагогічний університет та Автономний університет Сакатекаса висувають високі вимоги до своїх студентів і аспірантів. У навчальних програмах цих інституцій науково-дослідна робота посідає вагоме місце (40–60 % навчального плану), а захист дисертації є обов'язковою умовою для отримання диплому. Водночас, у приватних ВНЗ (ними є Технологічний інститут Монтеррей та Автономний університет Дуранго) для отримання диплома магістра не завжди потрібно проводити науково-дослідний пошук і захищати наукову працю, можна просто скласти професійний іспит, а в деяких випадках досить отримати певну кількість кредитів [7].

Проте висока якість післядипломної педагогічної освіти, що надають державні ВНЗ, не забезпечує їх кінцевої ефективності (йдеться про статистику щодо кількості

випускників, які отримали диплом). Так, 2009 року із загальної кількості 256 випускників спеціальностей із педагогіки трьох досліджених нами інституцій (Центру підвищення кваліфікації вчителів Міністерства народної освіти, Національного педагогічного університету та Автономного університету Сакатекаса) тільки 99 отримали диплом (38,67 %), а з 342 випускників магістратур із педагогіки тільки 159 осіб (46,49 %), причому найгірші показники в Автономному університеті Сакатекаса – 2,59 % (табл. 2) [10].

Таблиця 2

Показники кількості випускників державних ВНЗ (на прикладі трьох інституцій), які отримали диплом про післядипломну педагогічну освіту

ВНЗ	Програма					
	Навчальний рівень: спеціальність			Навчальний рівень: магістратура		
	кількість випускників	кількість випускників, які отримали диплом	%	кількість випускників	кількість випускників, які отримали диплом	%
Автономний університет Сакатекаса				77	2	2,59
Національний педагогічний університет	256	99	38,67	212	55	25,94
Центр підвищення кваліфікації вчителів Міністерства народної освіти				130	104	80,00
Всього	256	99	38,67	342	159	46,49

Джерело: Villarreal Veloz J., Calderón López Velarde, J. (2009). Los Posgrados en educación en Zacatecas: Masificación y Anarquía, Zacatecas, UPN.

Слід зазначити, що 39,9 % загальної кількості ВНЗ, що пропонують післядипломну педагогічну освіту в Мексиці, є приватними, з яких провідними вважаються Технологічний інститут Монтеррей, Іberoамериканський університет, Автономний університет Гвадалахари, Автономний університет Дуранго, Міжамериканський університет розвитку, Інститут наук і технологій Сакатекаса, Мексиканський інститут педагогічних досліджень та інші.

Обов'язковою вимогою Міністерства народної освіти щодо визнання дипломів спеціалістів, магістрів і докторів, які видають ці навчальні заклади своїм випускникам, є підписання особливої угоди (Acuerdo 279), проходження акредитації та отримання дозволу на надання післядипломної педагогічної освіти. У мексиканській системі освіти кожен ВНЗ видає не тільки дипломи спеціалістів і магістрів, як в освітній системі України, а й також дипломи докторів.

Окрім того, визнані приватні вищі навчальні заклади мають бути членами Федерації мексиканських приватних вищих навчальних закладів (Federación de Instituciones Mexicanas Particulares de Educación Superior – FIMPES) та пройти додаткове акредитування цією організацією [9].

Що стосується тематичної спрямованості програм, нами з'ясовано, що у державних педагогічних школах (наприклад, Центр підвищення кваліфікації вчителів Міністерства народної освіти) та педагогічних університетах (Національний педагогічний університет) в основному превалюють спеціальності «дошкільна освіта», «спеціальна освіта», «дидактика викладання у початковій та середній школі», «педагогічне втручання», «гендерні проблеми в освіті», тоді як в автономних університетах (Автономний університет Сакатекаса та інші) – «історія та теорія педагогіки», «дидактика викладання у вищій школі», «освітні науки» «комунікація в освіті», «викладання у вищій школі та інституційні процеси», «освітня політика», а у приватних ВНЗ – «менеджмент освіти», «педагогічні інновації» і «технології в освіті» (табл. 1). Важливо зазначити, що у системі освіти Мексики не існує державних стандартів спеціальностей, як в Україні. Кожен ВНЗ встановлює, яку спеціальність він буде пропонувати на базі вивчення попиту майбутніх «споживачів» та аналізу власних можливостей (тематика наукових досліджень викладачів-науковців; інфраструктура ВНЗ, проблематика регіону тощо).

ВИСНОВКИ

Отже, на базі виконаного порівняльно-педагогічного аналізу нами виділено такі основні ознаки післядипломної педагогічної освіти у Мексиці: відносно нещодавнє започаткування перших програм (70-ті роки XX ст.); стрімкий розвиток післядипломної професійно-педагогічної освіти у 80–90-х роках XX ст.; відносна рівномірність її розподілу між державними (61,1 %) і приватними (39,9 %) ВНЗ; ретельний нагляд державних органів освіти за якістю програм шляхом періодичного оцінювання; різноманітна тематична спрямованість програм; низькі показники кількості випускників, які отримали диплом.

Перспективами подальших досліджень щодо післядипломної професійно-педагогічної освіти у Мексиці вважаємо ретельне вивчення її становлення й розвитку, аналіз концептуальних і організаційно-правових засад, особливостей функціонування, нормативно-правового забезпечення, управління, структурно-змістових складників, процесуального компоненту тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ничкало Н. Теоретико-методологічні проблеми і перспективи досліджень з неперервної професійної освіти / Н. Ничкало // Неперервна професійна освіта: теорія і практика : зб. наук. праць : [у 2 ч.] / АПН України, Ін-т педагогіки і психології проф. освіти]. – К. : [б. в.], 2001. – Ч. 1. – С. 35–41.
2. ANUIES. Estadísticas de la Educación Superior. – 2015 [Recurso electrónico]. – Modo de acceso: http://www.anui.es/servicios/e_educacion/index2.php.
3. Arredondo Galván V. Políticas del posgrado en México / V. Arredondo Galván, G. Pérez Rivera, P. Morán Oviedo // Cuadernos de Reencuentro, No. 45, abril de 2006, DCSH, División de Ciencias Sociales y Humanidades, UAM-X, Universidad Autónoma Metropolitana, México [Recurso electrónico]. – Modo de acceso: http://reencuentro.xoc.uam.mx/no45/index.html#_ftn1.
4. Esquivel Larrondo J. La idea del posgrado en la nueva universidad. Universidad y sociedad la inminencia del cambio // Pensamiento universitario. – CESU, UNAM, 1996, C. 46–60.

5. Ezpeleta, J., Sánchez, M. En busca de la realidad educativa: maestrías en educación en México. – México : DIE-CONACYT, 1982. –192 c.
6. Moreno Bayardo M. Procesos de formación en educación superior. Los retos para el posgrado // La Universidad hoy, Guadalajara, Universidad de Guadalajara. – 2003. – P. 157–172.
7. Rubio Oca J. (coordinador). La política educativa y la educación superior en México. – México: Secretaría de Educación Pública y Fondo de Cultura Económica. – 2011 [Recurso electrónico]. – Modo de acceso: <http://ses4.sep.gob.mx>.
8. SEP. Programa Sectorial de Educación 2012-2018. – México : SEP, 2012. – 60 c.
9. Villa Lever, L. La educación superior en México, entre lo público y lo privado // Ponencia presentada en el XVII Congreso Nacional de Posgrado, 27 de octubre de 2003, Aguascalientes, Ags., México. – 2003.
10. Villarreal Veloz J. Los Posgrados en Educación en Zacatecas: Masificación y Anarquía / J. Villarreal Veloz, J. Calderón López Velarde. – Zacatecas: UPN, 2009. – 10 c.